

Voorstel aan het AB

Van	Sector Bedrijfsondersteuning, Afdeling Advies en Control, Concern control		
Scribent	Directie Team	ID-nummer	WBL-1740741405-435
Portefeuillehouder	Leden van het Dagelijks Bestuur		
Onderwerp	Ontwerp Meerjarenraming 2023-2032 en ontwerp Begroting 2023		
Datum vergadering	18 mei 2022	Agendapunt nr.	3.1

Voorstel

Overeenkomstig het voorstel van het Dagelijks Bestuur:

- Gelet op de door Waterschap Limburg nog uit te brengen zienswijze kennis te nemen van de bijgevoegde ontwerp Meerjarenraming (MJR) 2023-2027-2032 + ontwerp Begroting 2023;
- Gelet op de door Waterschap Limburg nog uit te brengen zienswijze kennis te nemen van het voorstel om de waterschapbijdrage voor het jaar 2023 vast te stellen op € 92,00 mln.;
- In te stemmen met een structurele formatie-uitbreiding van 2,0 Fte per 2023 gerelateerd aan de voorbereiding, implementatie en borging nieuwe wet- en regelgeving rechtmatigheidsverklaring;
- In te stemmen met het door het Dagelijks Bestuur voorleggen van zowel de ontwerp MJR als de ontwerp Begroting 2023 aan het Algemeen Bestuur van Waterschap Limburg. Dit conform het gestelde in de Gemeenschappelijke Regeling.

Algemene ontwikkelingen

De afgelopen jaren hebben laten zien hoe belangrijk het is om als organisatie wendbaar te zijn en voldoende aanpassingsvermogen te hebben. In lijn met de doelstellingen uit operatie Waterkracht is WBL meer procesgericht gaan werken in plaats van taakgericht. Het aanpassingsvermogen van WBL is in 2021 op de proef gesteld. Niet alleen had ook WBL nog steeds last van de COVID-19 pandemie, de organisatie werd in de zomer ook geconfronteerd met een hoogwater calamiteit. Beiden hebben effect gehad op de reguliere bedrijfsvoering, maar hebben niet geleid tot majeure verstoringen. Dit geeft aan dat WBL goed op weg is en al behoorlijk wat stappen heeft gezet. Een complicerende factor is het feit dat het steeds moeilijker wordt om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en te behouden. Dit gaat in toenemende mate een uitwerking krijgen op de bedrijfsvoering en de uitvoering van investeringsprojecten.

Echter, de grootste onzekerheid op dit moment betreft de veranderende geopolitieke verhouding als gevolg van de oorlog in de Oekraïne en welke financiële gevolgen dit heeft voor WBL. De laatste jaren is WBL geconfronteerd met een aantal aanzienlijke prijsstijgingen als gevolg van schaarste en COVID-19. De beperkende maatregelen ten behoeve van COVID-19 zijn bijna allemaal opgeheven, maar de grondstoffarieven laten nog geen daling of bepaalde mate van stabiliteit zien. Sterker nog, als gevolg van de oorlog in de Oekraïne, stijgen de tarieven nog verder. Prijsverhogingen, afhankelijk van het product of materiaal, van 10 tot 60% zijn een gevolg.

Sterke en wisselende energieprijzen tot wel 270% hoger dan de lopende contractprijzen hebben een enorme impact op de verhoging van de kosten en onzekerheid voor de kostenontwikkeling met betrekking tot de voorliggende begroting. Gunstige langdurige contracten die in het verleden zijn afgesloten en in dit tijdsperspectief opnieuw moeten worden afgesloten spelen extra parten.

Deze externe ontwikkelingen leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen die niet binnen de huidige bedrijfsvoering opgevangen kunnen worden. Onveranderd worden keuzes en besluiten genomen op basis van soberheid en redenerend vanuit de inhoud. De media berichten frequent over de ontwikkeling van de inflatie. In maart 2022 bedroeg deze 9,7% (zie bijlage 1).

Deze zorgwekkende prijsontwikkelingen zijn niet uniek voor WBL. Alle sectoren hebben er mee te maken. Uit navraag blijkt dat ook collega Waterschappen rekening houden met bovengemiddelde kostenstijgingen echter deze nog niet kunnen kwantificeren aangezien hun begrotingsproces pas later in het jaar plaatsvindt.

Een aantal zowel externe- als interne ontwikkelingen betreft:

- Lopende contracten expireren en nieuwe contracten leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen. Hierbij wordt verwezen naar enkele separate wijzigingsvoorstellen zoals slibverwerking en verontreinigingsheffing;
- De krapte op de arbeidsmarkt bemoeilijkt het vinden van geschikt personeel ter vervanging van medewerkers die met pensioen gaan of anderszins uitstromen. De tarieven voor inhuur derden stijgen bovendien. De vacatures staan ook langer open, waardoor meer druk op de reguliere bedrijfsvoering komt te staan. Daar waar het niet anders kan worden vacatures tijdelijk via externe inhuur ingevuld;
- Het voldoen aan vigerende wet- en regelgeving en omgaan met een voortdurend veranderende omgeving (denk hierbij aan eerdergenoemde voorbeelden COVID-19 en hoog water) vraagt veel van de medewerkers. WBL moet blijven investeren in het kennis- en competentieniveau van haar medewerkers, maar ook onverminderd aandacht blijven hebben voor welzijn en vitaliteit;
- De eerste inzichten uit het project 'Asset base op orde' worden verwerkt en leiden tot een verhoging van de investeringskaders. De komende 4 jaar zal blijken hoe hoog het gemiddeld investeringsniveau uiteindelijk zal worden. Harde prognoses zijn nu nog niet te geven. De feitelijke onderzoeken zullen hier uitsluitsel over gaan geven. Het portfolioproces krijgt steeds meer vorm waardoor WBL meer inzicht krijgt in de noodzakelijke investeringen en hieraan gerelateerde capaciteit op de korte termijn. Aandachtspunt blijft de beperkte capaciteit en planning en inzicht op de lange termijn;
- Zowel intern door de afdeling control als extern door de accountant wordt meer aandacht besteed aan de interne controle en met name het naleven van de activeringscriteria. Dit heeft ertoe geleid dat in 2021 investeringsuitgaven van het project BIO/AVG zijn overgeheveld naar de exploitatie. Dit heeft ook financiële consequenties voor 2022 en verder;
- De samenstelling van de af te schrijven onderdelen en assets binnen de totale portefeuille is aan verandering onderhevig. Het aandeel automatisering met een gemiddeld korte afschrijvingstermijn in de investeringsportefeuille neemt toe. Hierdoor stijgen de kapitaallasten;
- De in het verleden gemaakte keuzes met betrekking reservevorming en nastreven laagste zuiveringstarief pasten in het toenmalige tijdsbeeld. Bovenstaande maakt echter dat heroverwegingen noodzakelijk zijn, inclusief doorvertaling naar beleid, praktische invulling en de financiering. Dit resulteert in het voornemen om over te gaan tot het vormen van een bestemmingsreserve voor vervanging van assets en een voorziening voor onderhoud op basis van een meerjarig onderhoudsplan. Het project 'Asset base op orde' zal hierbij de daartoe benodigde informatie gaan geven.

Kanttekeningen

Het volledige MJR-proces neemt de nodige tijd in beslag ingegeven door wettelijk verankerde tijdslijnen. In de paragraaf juridisch wordt hier nader op ingegaan.

Dit proces impliceert dat de opstelling van de MJR en begroting ruimschoots voor aanvang van de betreffende begrotingsperiode plaatsvindt, met meer onzekerheden tot gevolg. In de paragraaf risico's zullen de risico's en onzekerheden ten aanzien van de voorliggende ontwerp MJR 2023-2032 en ontwerpbegroting 2023 nader worden toegelicht.

Strategische doelen in relatie tot:

- Schoon en ecologisch gezond water
- Vergroten duurzaamheid
- Vergroten maatschappelijke waarde

Naast invulling geven aan reguliere en noodzakelijke werkzaamheden en projecten wordt uitgegaan van een integrale taakbenadering gestoeld op voldoen aan de KRW-normen, invulling geven aan de Toekomstvisie Waterzuiveren en Waterketen 2030 en de nadere concretisering in de opdrachtverlening eind 2018. Een integrale benadering en afgewogen beoordeling van mogelijke maatregelen ondersteunt het leveren van een bijdrage aan de doelstellingen vanuit Toekomstvisie Waterzuiveren en Waterketen 2030 alsook aan de speerpunten en doelen zoals bij de nadere concretisering in de opdrachtverlening beschreven.

In de driehoek waterkwaliteit – duurzaamheid – doelmatigheid wordt daarom, overeenkomstig de Toekomstvisie Waterzuiveren en waterketen 2030, ingezet op de beste prijs – kwaliteitverhouding. Daarbij gaat het om het vinden van de juiste balans tussen Kwaliteit, Kwantiteit, Kosten en Klantgerichtheid (4 K's).

Organisatie

N.v.t.

Ondernemingsraad

N.v.t.

Juridische aspecten

Besluitvormingsproces omtrent de Begroting en Meerjarenraming

De ontwerp MJR 2023-2027-2032 en de ontwerp Begroting 2023 worden – voorafgaande aan besluitvorming door het Algemeen Bestuur – door het Dagelijks Bestuur ten behoeve van het uitbrengen van een zienswijze voorgelegd aan Waterschap Limburg. In de Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg is omtrent dit proces onder “artikel 19 Begroting” het volgende opgenomen:

1. Het Dagelijks Bestuur van de regeling zendt de ontwerp Begroting zes weken voordat zij aan het Algemeen Bestuur van de regeling wordt aangeboden, toe aan de algemene besturen van de deelnemers.
2. De ontwerp Begroting wordt door de zorg van de deelnemers voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaar stelling geschiedt openbare kennisgeving.
3. De algemene besturen van de deelnemers kunnen bij het Dagelijks Bestuur van de regeling hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het Dagelijks Bestuur van de regeling voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het Algemeen Bestuur van de regeling wordt aangeboden.
4. Het Algemeen Bestuur van de regeling stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. Hierbij wordt rekening gehouden met de door het Algemeen Bestuur van de deelnemers uitgebrachte zienswijze.
5. Nadat deze is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de regeling, zendt het Algemeen Bestuur van de regeling, zo nodig, de begroting aan de algemene besturen van de deelnemers, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
6. Het Dagelijks Bestuur van de regeling zendt de begroting binnen vier weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan Gedeputeerde Staten.

Daarnaast geldt volgens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) dat de algemene besturen van de deelnemers de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor begroting en MJR en de voorlopige jaarrekening van de GR tijdig (uiterlijk voor 15 april) te zien moeten krijgen. Verder bepaalt de Wgr dat de algemene besturen van de deelnemers 8 weken de tijd krijgen om de zienswijze met betrekking tot de begroting in te dienen.

Daarom is in de AB-vergadering van 12 mei a.s. sprake van instemmen met het versturen van de ontwerp MJR en ontwerp Begroting naar Waterschap Limburg voor het uitbrengen van een zienswijze en nog niet van vaststelling door het Algemeen Bestuur. Vaststelling van MJR en Begroting door het Algemeen Bestuur WBL is gepland voor juli a.s. Bij die vaststelling wordt rekening gehouden met de voor die tijd uitgebrachte zienswijze van Waterschap Limburg.

Financiële consequenties

De Meerjarenraming (MJR) bestaat uit drie onderdelen:

- 1) Het Meerjaren Investeringsplan (MIP)
- 2) De exploitatiebegroting (kapitaallasten en reguliere bedrijfsvoeringskosten)
- 3) Het innovatiebudget

Het innovatiebudget is onderdeel van de bedrijfsvoeringskosten (exploitatie) en geormerkt voor het uitvoeren van innovatie onderzoeken. Het innovatiebudget is bestuurlijk vastgesteld en wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2023 bedraagt het innovatiebudget € 2,5 mln.

Onderstaand zullen de onderdelen MIP en exploitatiebegroting nader worden toegelicht.

Naast bestuursbesluiten zijn ook de volgende effecten meegenomen in ontwerp MJR 2023-2032:

- Externe, niet beïnvloedbare, effecten met financiële gevolgen voor de bedrijfsvoeringskosten;
- Overige voorstellen voor aanpassing van de budgetten.

1) Investeringskader Meerjaren Investeringsplan (MIP)

De reguliere bedrijfsvoeringskosten en kapitaallasten worden beïnvloed door de investeringen in het MIP. Met het in 2021 opgestarte project 'Asset base op orde' zal de komende jaren inzicht worden verkregen in de toekomstige investeringsbehoefte. De inzichten van dit project worden opgenomen in het MIP.

Gedurende het jaar wordt dit MIP maandelijks geactualiseerd en opgevolgd in het dynamisch MIP. Minimaal twee keer per jaar wordt het MIP voorgelegd aan het Algemeen Bestuur ter bekrachtiging:

- Het MIP dat als basis wordt gebruikt voor het bepalen van het investeringskader (meerdere jaren) ten behoeve van de kapitaallasten in de MJR (status Q1 van het jaar voorafgaand aan de MJR).
- Het MIP inclusief onderbouwing op portfolio- en projectniveau dat op detail invulling geeft aan het reeds eerder vastgestelde investeringskader MJR. Dit wordt gebruikt als kader voor de investeringen van het volgende boekjaar (status Q3 voorafgaand aan het eerstvolgende boekjaar).

In deze MJR wordt uitgegaan van het MIP op basis van het voorstel AB MIP (AB 18-05-2022).

In vergelijking met het vorige MIP dat als basis heeft gediend voor de MJR 2022 is het verwachte investeringsniveau vanaf 2024 over de hele planperiode toegenomen. Het voorstel AB MIP (AB 18-05-2022) gaat uit van € 35 mln. investeringskader in 2023 en vanaf 2024 € 30 mln. De structurele toename vanaf 2024 bedraagt € 10 mln. (van € 20 mln. naar € 30 mln.). Dat is een resultante van:

- De eerste bevindingen uit het project 'Asset base op orde'. Op basis van de eerste inspectieresultaten van een deel van ons transportstelsel is de verwachting dat in 2023 € 20 mln. aan vervangingsprojecten noodzakelijk zijn. Voor de jaren daarna is nog geen reële aanname beschikbaar. Echter, op basis van de eerste resultaten is wel de verwachting dat de beschikbare ruimte van circa € 20 mln. ontoereikend zal zijn. Daarom is het investeringskader vanaf 2024 verhoogd van circa € 20 mln. naar € 30 mln. Het project 'Asset base op orde' zal de komende jaren inzicht gaan geven in het benodigde investeringsbudget;
- Als gevolg van een wijziging in het contract met de leverancier van de TDH Venlo¹ is onderzocht wat de beste optie is met als conclusie dat de TDH Venlo per ultimo 2024 uit bedrijf wordt genomen. Vooruitlopend hierop wordt een project opgestart voor het realiseren van een ontwateringsinstallatie. Na het uitvoeren van een voorstudie zal een separaat bestuursvoorstel worden opgesteld (in het huidige MIP was met deze ontwikkeling geen rekening gehouden).
- Als gevolg van diverse ontwikkelingen (COVID-19, oorlog Oekraïne) is sprake van forse prijsstijgingen van materiaalkosten en schaarste bij aannemers. Dat maakt dat met het beschikbare investeringskader minder projecten kunnen worden uitgevoerd.

Gegeven bovenstaande punten, het beschikbare budget en de beschikbare capaciteit zal in de projectportefeuille op basis van een weloverwogen risico-inschatting herprioritering worden aangebracht. Onvermijdelijk hierbij is dat met projecten in de tijd wordt geschoven, inclusief de risico's die daarmee gepaard gaan.

Het MIP bevat voor een deel nog niet gespecificeerde ramingen. Voortschrijdend inzicht in de tijd, met name gevoed vanuit het project 'Asset base op orde', zal leiden tot een verder onderbouwde concretisering van het benodigde investeringsniveau, inclusief de samenstelling daarvan.

Duurzaamheidsinvesteringen en innovatieproject Super Local maken geen deel uit van het autonome investeringskader:

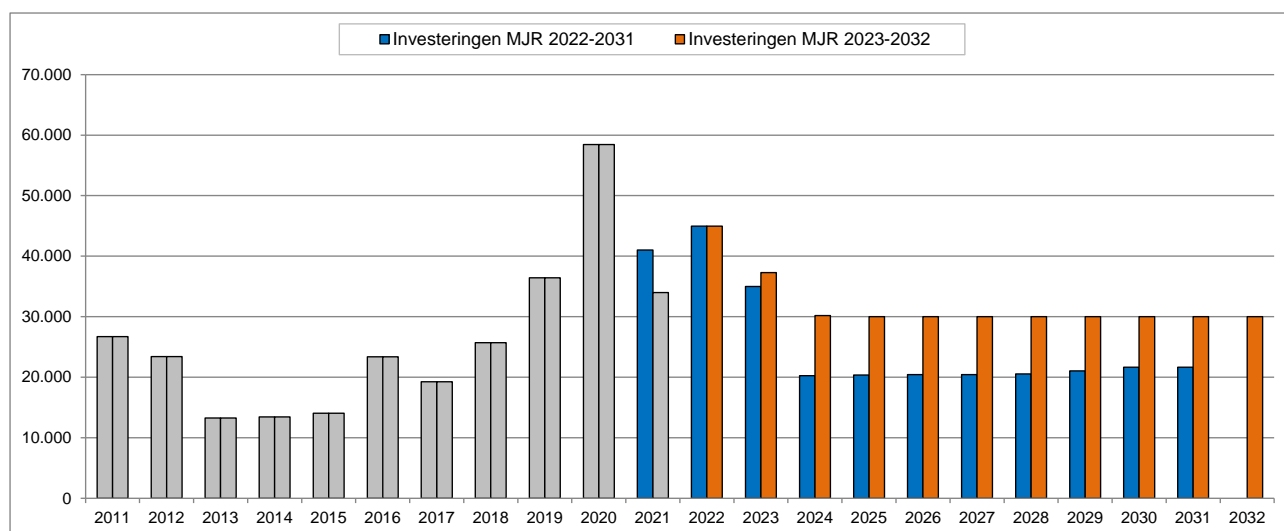
---

¹ Mededeling AB 13-04-2022: Ontwikkeling slibverwerking locatie Venlo/ Sluiting TDH Venlo

- In het MIP 2023-2032 is één project opgenomen in het kader van duurzaamheidsinvesteringen. Het betreft het project zonnepanelen fase 2 (AB 13-04-2022) waarvoor in 2023 een investering van € 2,3 mln. is geraamd en in 2024 € 0,2 mln. De hieraan gerelateerde kapitaallasten en bedrijfsvoeringskosten zijn meegenomen in de ontwerp MJR 2023-2032;
- De ramingen voor het innovatieproject Super Local zijn voor de resterende looptijd nagenoeg neutraal. In lijn met eerdere afspraken worden de kapitaallasten van Super Local gedekt vanuit het innovatiebudget.

Het meerjareninvesteringsplan 2022-2032 ziet er als volgt uit:

Investeringsvolumen bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Gemiddeld
MIP 2022-2031	44.946	34.979	20.237	20.374	20.420	20.442	20.525	21.041	21.663	21.639		
Duurzaamheidsinvesteringen + Super local	-125	-234										
Totaal MJR 2022-2031	44.821	34.745	20.237	20.374	20.420	20.442	20.525	21.041	21.663	21.639		24.591
MIP 2023-2032	44.946	35.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	
Duurzaamheidsinvesteringen + Super local		2.300	200									
Totaal MJR 2022-2031	44.946	37.300	30.200	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	32.245
Verschiel t.o.v. MJR 2022-2031	125	2.555	9.963	9.626	9.580	9.558	9.475	8.959	8.337	8.361		7.654

Ad 2) De exploitatiebegroting (kapitaallasten en reguliere bedrijfsvoeringskosten)

De onder punt 1 genoemde mutaties in het investeringsbudget, de actualisatie van de staat van activa en mutaties in de leningenstaat leiden per saldo tot een toename van de kapitaallasten ten opzichte van de MJR 2022-2031. De mutaties zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	gemiddeld 2023-2031
Actualisatie berekening rentekosten	-386	-415	-276	-112	188	459	696	890	1.060		234
Actualisatie berekening afschrijvingen	978	1.117	752	1.306	1.694	2.317	2.946	3.644	4.261		2.113
Effect op kapitaallasten	592	702	476	1.194	1.882	2.776	3.642	4.533	5.322		2.347

Rentekosten

In 2019 zijn zes langlopende geldleningen aangetrokken met een uitgestelde stortingsdatum (2020-2025). Op basis van het bijgestelde MIP en MJR is de financieringsbehoefte voor de totale planningshorizon geactualiseerd. De rentekosten in 2023 dalen ten opzichte van de vorige MJR als gevolg van:

- Een in Q4 2021 doorgevoerde renteherziening halverwege de looptijd van een langlopende lening van 20 jaar;
- Een nieuwe langlopende lening (€ 37 mln.) die in 2021 is aangetrokken;
- Een drietal bestuursrelevante projecten die in 2021 als gevolg van externe effecten zijn vertraagd waardoor het gerealiseerde investeringsniveau lager (-/- € 7,0 mln.) dan begroot is uitgevallen.

Hierdoor is de kapitaalbehoefte in 2022 lager dan voorzien met een positief effect op toekomstige rentelasten.

Als gevolg van de beschreven effecten dalen de rentekosten in de jaren 2023 tot en met 2026 in vergelijking met de vorige MJR. De rentekosten laten vanaf 2027 een stijging zien welke verklaard wordt door de hogere investeringsuitgaven en hieraan gerelateerde kapitaalbehoefte. De reguliere bedrijfsvoeringskosten hebben een kapitaalintensief karakter, vanwege de aanleg, beheer en onderhoud van een robuuste zuivering technische infrastructuur over het beheersgebied van de provincie Limburg.

Voor een nadere toelichting van deze effecten zie bijlage 2.

De gehanteerde rekenuitgangspunten zijn ambtelijk afgestemd met Waterschap Limburg en vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van WBL (30-11-2021).

Afschrijvingskosten

In vergelijking met de vorige MJR nemen de afschrijvingskosten toe. Voor 2023 betekent dit een stijging van afgerond € 1 mln. Een deel van de toename in 2023 (€ 0,5 mln.) kan toegewezen worden aan nieuwe ontwikkelingen en wijzigingen en een deel aan de autonome afschrijvingen (€ 0,5 mln.).

Op hoofdlijnen betreft dit de volgende wijzigingen en mutaties:

- Een verschuiving in de afschrijvingskosten TDH Venlo².
Als gevolg van een wijziging in het contract met de leverancier van de TDH Venlo wijzigen ook de afschrijvingskosten gedurende de resterende looptijd. Met dit contract heeft WBL in de periode 2012-2021 een voordeel behaald van ongeveer € 7 mln. Concreet betekent dit in de jaren 2022 tot en met 2024 een verhoging van de afschrijvingskosten (+ € 376.000) en vervolgens een verlaging in de jaren 2025 tot en met 2027 (-/- € 376.000) in vergelijking met de vorige MJR. Per saldo een verschuiving en geen kostenverhoging over de totale planingsperiode;
- De rioolwateringzuivering in Venlo zal vanaf het 3^e kwartaal 2022 meer vervuilingseenheden gaan verwerken als gevolg van een nieuw gevestigd bedrijf in deze regio. De financiële gevolgen zijn toelicht in bijlage 3;
- AB besluit 21-07-2021 Krediet KRW Panheel
Naast een kredietuitbreiding (€ 1,7 mln.) is ook de samenstelling van de bestedingen in het gehele project anders dan oorspronkelijk voorzien. Het aandeel civiel-bouwkundig (afschrijftermijn 30 jaar) is lager en het aandeel elektromechanisch (afschrijftermijn 15 jaar) is hoger. Hierdoor stijgen de afschrijvingskosten gedurende de eerste 15 jaren (€ 321.000);
- De overige stijging (€ 132.000) is een resultante van een stijging van de afschrijvingskosten KRW Stein (€ 380.000) waarbij idem als KRW Panheel samenstelling van de bestedingen anders is dan oorspronkelijk voorzien en het saldo van de overige projecten (-/- € 248.000).

Voor een nadere toelichting van deze effecten zie bijlage 2.

Bedrijfsvoeringskosten

Het effect op de reguliere bedrijfsvoeringskosten wordt veroorzaakt door genomen bestuursbesluiten, externe, niet beïnvloedbare factoren en overige factoren.

De navolgende bestuursbesluiten zijn verwerkt in de ontwerp MJR 2023-2032:

Bedragen x € 1.000, incl inflatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
AB Besluit 21-07-2021 P66010 Kredietuitbreiding KRW Panheel	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48
AB Besluit 15-12-2021 P11402U Vervangen PA centrale computer apparatuur	0	156	159	162	166	169	172	176	179	183
AB Besluit 13-04-2022 P11351U Zonne energie fase 2	-85	-115	-116	-117	-117	-118	-119	-120	-121	-122
AB Besluit 13-04-2022 P11416 Chemicaliën tanks	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AB Besluit 13-04-2022 Kosten BIO / AVG	863	595	609	661	638	653	708	684	700	760
Effect op bedrijfsvoeringskosten	755	588	604	659	638	655	714	692	710	772

Voor een nadere toelichting van deze effecten zie bijlage 3.

² Mededeling AB 13-04-2022: Ontwikkeling slibverwerking locatie Venlo/Sluiting TDH Venlo

Naast bovengenoemde genomen bestuursbesluiten hebben zich de volgende externe, niet beïnvloedbare effecten voorgedaan met financiële gevolgen voor de bedrijfsvoeringskosten die zijn meegenomen in voorliggende ontwerp MJR 2023-2032.

<i>Bedragen x € 1.000, incl inflatie</i>	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Effect prijsontwikkeling energie	3.749	3.822	3.896	3.972	4.049	4.128	4.209	4.291	4.375	4.460
Aanpassing MJR - kosten slijberwerking	851	855	817	820	824	827	830	834	837	841
Aanpassing MJR - kosten sluiten TDH Venlo	769	687	59	59	59	59	59	59	59	59
Aanpassing MJR - Personeelskosten (bijvoorbeeld sociale lasten)	542	566	590	615	641	668	697	726	757	789
Effect contractuele indexeringen	446	539	631	774	877	1.356	1.982	2.258	2.546	4.421
Aanpassing MJR - kosten voldoen aan Wet en Regelgeving	332	256	261	267	272	278	283	288	294	299
Aanpassing MJR - stijging VE's Venlo	288	291	295	298	301	305	308	312	315	319
Aanpassing MJR - Projecten (instandhouding) met exploitatiegevolgen	98	80	81	83	85	86	79	80	82	84
Aanpassing MJR - Actualisatie post onvoorzien directeur (0,4%)	30	25	13	6	-1	-8	-14	-21	-28	-28
Effect op bedrijfsvoeringskosten	7.105	7.120	6.642	6.894	7.107	7.699	8.433	8.828	9.237	11.244

De meest impactvolle maar ook onzekere mutatie betreft de energiekosten. WBL is een relatieve grootverbruiker qua energie. Eind vorig jaar werden niet alleen WBL, maar ook andere collega Waterschappen binnen het energie inkoop collectief geconfronteerd met stijgende energietarieven. Als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen in de Oekraïne zijn de energietarieven de afgelopen maanden nog verder gestegen. De onzekerheid op de huidige energiemarkt is groot. Gebaseerd op de gegevens per 22-03-2022 bedraagt de stijging € 3,7 mln.

Gezien de hoge volatiliteit is elke tarief aanname een dag later weer achterhaald. WBL heeft contractueel een volume afnameplicht, maar moet de gastarieven voor 2023 nog vastzetten. Voor een nadere toelichting van deze effecten zie bijlage 3.

Naast mutaties als gevolg van bestuursbesluiten en externe, niet beïnvloedbare, effecten is sprake van overige correcties.

<i>Bedragen x € 1.000, incl inflatie</i>	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Aanpassing MJR - overige correcties	860	944	964	942	962	983	1.004	1.026	1.049	1.071
Effect op bedrijfsvoeringskosten	860	944	964	942	962	983	1.004	1.026	1.049	1.071

Deze correctie van de MJR bevat verschillende componenten en moet meer gezien worden als een bijstelling van de begroting.

Hiermee wordt bedoeld dat de begroting in lijn wordt gebracht met de realisatie. Deze correctie is dan ook niet gebaseerd op toekomstige aannames, maar is meer op basis van feitelijke kosten. Voor een nadere toelichting van deze effecten zie bijlage 3.

Opstelling Netto Kosten op WBL-niveau ten opzichte van de vorige MJR en Begroting

De kapitaallasten, bedrijfsvoeringskosten en de netto kosten zijn in de navolgende tabel weergegeven.

Netto Kapitaallasten bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	gemiddeld 2022-2031
MJR 2022-2031	28.346	28.886	29.969	29.767	30.069	28.740	29.038	28.575	29.016	29.697	29.715		29.347
MJR 2023-2032	28.523	28.886	30.561	30.469	30.545	29.934	30.920	31.351	32.658	34.230	35.037	34.951	31.459
Mutatie netto kapitaallasten	177	0	592	702	476	1.194	1.882	2.776	3.642	4.533	5.322		2.112
Mutatie t.o.v. vorige MJR		0,0%	2,0%	2,4%	1,6%	4,2%	6,5%	9,7%	12,6%	15,3%	17,9%		7,2%
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		1,3%	5,8%	-0,3%	0,3%	-2,0%	3,3%	1,4%	4,2%	4,8%	2,4%		

Netto Bedrijfsvoeringskosten bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	gemiddeld 2022-2031
MJR 2022-2031	48.185	51.098	52.715	53.506	54.427	55.581	56.760	59.814	63.389	64.790	66.341		57.842
MJR 2023-2032	49.635	51.098	61.436	62.157	62.638	64.075	65.467	69.152	73.540	75.336	77.337	79.428	66.224
Mutatie netto bedrijfsvoeringskosten	1.450	0	8.721	8.652	8.211	8.494	8.707	9.338	10.151	10.546	10.996	79.428	8.382
Mutatie t.o.v. vorige MJR		0,0%	16,5%	16,2%	15,1%	15,3%	15,3%	15,6%	16,0%	16,3%	16,6%		14,5%
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		2,9%	20,2%	1,2%	0,8%	2,3%	2,2%	5,6%	6,3%	2,4%	2,7%		

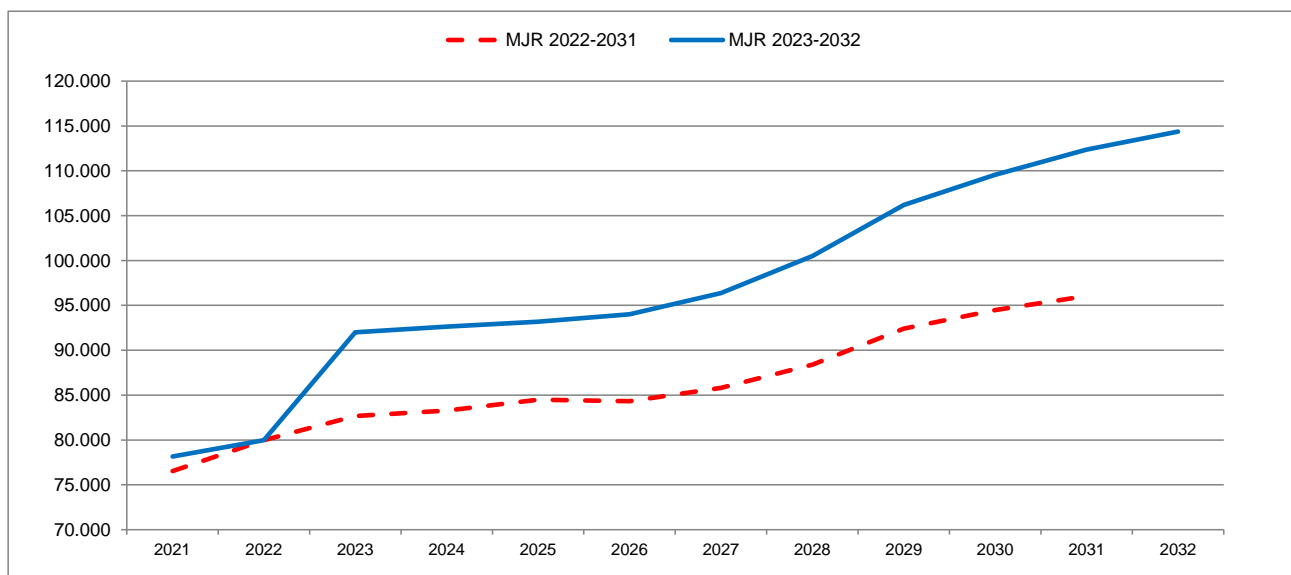
Totaal Netto kosten bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	gemiddeld 2022-2031
MJR 2022-2031	76.531	79.984	82.684	83.272	84.496	84.322	85.798	88.389	92.405	94.487	96.056		87.189
MJR 2023-2032	78.157	79.984	91.997	92.626	93.183	94.010	96.387	100.503	106.198	109.566	112.374	114.379	97.683
Mutatie totale Netto Kosten	1.626	0	9.313	9.354	8.687	9.688	10.589	12.114	13.793	15.080	16.317		10.493
Mutatie t.o.v. vorige MJR		0,0%	11,3%	11,2%	10,3%	11,5%	12,3%	13,7%	14,9%	16,0%	17,0%		12,0%
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		2,3%	15,0%	0,7%	0,6%	0,9%	2,5%	4,3%	5,7%	3,2%	2,6%		

Samengevat is in bovenstaande tabel het volgende te zien:

- In vergelijking met de vorige MJR stijgen de netto kosten in 2023 met afgerond € 9,3 mln. (11,3%);
- De netto bedrijfsvoeringskosten verklaren het grootste deel van deze stijging (€ 8,7 mln.);
De verklaring voor deze toename is opgenomen in bijlage 3;
- € 0,6 mln. van de stijging wordt verklaard door hogere kapitaallasten en dan met name de afschrijvingskosten.

Wanneer de MJR 2023 vergeleken wordt met de begroting 2022 zijn de volgende verschillen te zien:

- In vergelijking met begroting 2022 stijgen de netto kosten ruim € 12 mln. (15,0%);
- De netto bedrijfsvoeringskosten verklaren wederom het grootste deel van deze stijging (€ 10,3 mln.);
- De kapitaallasten stijgen met € 1,7 mln. De stijging van de afschrijvingskosten (+ € 2 mln.) wordt deels gecompenseerd door een daling van de rentekosten (- € 0,3 mln.).

Interne ontwikkelingen

In bovenstaande paragrafen wordt vooral de toename van de bedrijfsvoeringskosten toegelicht als gevolg van externe factoren en bestuursbesluiten. Binnen WBL lopen meerdere trajecten en onderzoeken die op termijn mogelijk positieve financiële gevolgen kunnen hebben en/of meerkosten kunnen beperken. In veel van deze gevallen is het echter nog te vroeg om de effecten goed te duiden en op te nemen in de MJR.

Zo wordt in het kader van de slibstrategie gekeken naar verschillende opties en alternatieven waaronder ook aandeelhouderschap. Dit zou op termijn kunnen leiden tot lagere kosten voor de slibeindverwerking. Verder worden de afnameafspraken met gemeenten effectgericht gemaakt. Dit zou in de toekomst een positief effect op de investeringen en meerkosten kunnen hebben. In samenwerking met andere partijen wordt ook gewerkt aan de opbouw en afzet van Kaumera. Dit is een grondstof die gewonnen wordt uit een specifiek zuiveringsslib welke kansen biedt voor WBL. Het voldoen aan vigerende wet- en regelgeving, bestuurlijke ambities en omgaan met een voortdurend veranderende externe omgeving vraagt veel van de medewerkers. Door meer procesgericht en efficiënter te werken wordt getracht deze uitdagingen met de huidige bezetting te realiseren. Robotiseren van de financiële administratie is zo een voorbeeld. Het is echter niet overal mogelijk om verbeteringen door te voeren, waardoor op enkele functies toch formatie-uitbreiding dient plaats te vinden. Zoals eerder aangegeven wordt het steeds moeilijker om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden en te behouden.

Risico's

COVID-19

WBL is belast met de uitvoering van een overheidstaak met een groot maatschappelijk belang. Kerntaak is het zuiveren van afvalwater binnen de vastgestelde kwaliteitsnormen. De continuïteit en kwaliteit van dit primaire proces is als gevolg van COVID-19 pandemie niet in gevaar.

Het virus komt wel voor in het geloosde afvalwater, maar onderzoek door STOWA (stichting toegepast onderzoek bij waterbeheer) heeft aangetoond dat virussen altijd in kleine hoeveelheden in het afvalwater aanwezig zijn. Het treffen van aanvullende maatregelen wordt daarom niet noodzakelijk geacht. De combinatie van altijd veilig en voorzichtig werken en de standaard beschermingsmaatregelen uit Arbo catalogus sector waterschappen geven voldoende bescherming.

Het coronavirus heeft echter wel geleid tot vertragingen als gevolg van beperkte inzetbaarheid menscapaciteit en vertraagde levertijden materialen en hogere kosten door schaarste en treffen van aanvullende maatregelen binnen projecten. Het virus leidt mogelijk ook tot beperking van de afzetmogelijkheden van zowel gedroogd- als ontwaterd slib. De piek qua Corona besmettingen lijkt voorbij echter het is ongewis of en zo ja met welke impact het virus weer opduikt.

Energie

De meest impactvolle maar ook onzekere mutatie betreft de energiekosten. WBL is een relatieve grootverbruiker qua energie. Eind vorig jaar werden niet alleen WBL, maar ook andere collega Waterschappen geconfronteerd met stijgende energietarieven. Als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen in de Oekraïne zijn de energietarieven de afgelopen maanden nog verder gestegen. De onzekerheid op de huidige energiemarkt is groot.

Grondstoffen en schaarste

De laatste jaren is WBL geconfronteerd met aantal aanzienlijke prijsstijgingen als gevolg van schaarste en COVID-19. De beperkende maatregelen ten behoeve van COVID-19 zijn bijna allemaal opgeheven, maar de grondsoftarieven laten nog geen daling of bepaalde mate van stabiliteit zien. Sterker nog, als gevolg van de oorlog in de Oekraïne, stijgen de tarieven nog verder (zie ook bijlage 1). Deze externe ontwikkelingen leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen die intern niet volledig opgevangen kunnen worden. De veranderende geopolitieke verhoudingen als gevolg van de oorlog in de Oekraïne en welke mogelijke financiële en niet financiële gevolgen dit heeft voor WBL zijn op dit moment moeilijk te voorspellen. Wel kan gesteld worden dat, in lijn met de vorige MJR, het exploreren van oude contracten en afsluiten van nieuwe contracten leidt tot aanzienlijke kostenstijgingen.

Arbeidsmarkt

Het voldoen aan vigerende wet- en regelgeving, bestuurlijke ambities en omgaan met een voortdurend veranderende externe omgeving vraagt veel van de medewerkers. WBL moet blijven investeren in het kennis- en competentieniveau van haar medewerkers, maar ook onverminderd aandacht blijven hebben voor welzijn en vitaliteit. De afgelopen jaren hebben laten zien hoe belangrijk het is om als organisatie wendbaar te zijn en voldoende aanpassingsvermogen te hebben.

WBL is goed op weg en heeft al behoorlijk wat stappen gezet. De krapte op de arbeidsmarkt bemoeilijkt echter het vinden van geschikt personeel ter vervanging van medewerkers die met pensioen gaan. Vacatures staan ook langer open, waardoor meer druk op de reguliere bedrijfsvoering komt te staan. Daar waar niet anders kan in het belang van de continuïteit worden vacatures ingevuld middels externe inhuur, hetgeen per saldo kostenverhogend is.

Reserve

Bestuurlijk is afgesproken dat uitgezonderd de risicoreserve en de reserve voor innovatie/duurzaamheid WBL geen algemene of bedrijfsreserve aanhoudt. Positieve jaarrekeningresultaten worden afgestort naar WL en negatieve jaarrekeningresultaten worden aangezuiverd door WL. Op termijn zal door WBL een voorstel worden uitgewerkt voor het vormen van een bestemmingsreserve voor kapitaallasten.

In de exploitatie is alleen de post onvoorzien directeur, zijnde 0,4% van de begrote lasten, niet geormerkt met enig doel en bedoeld om kleine onvoorzien zaken financieel te kunnen opvangen in een lopend boekjaar. WBL beschikt uitgezonderd de risicoreserve en de post onvoorzien dus niet over financiële buffers om onverwachte tegenvallers in een lopend boekjaar te kunnen opvangen. De risicoreserve kan bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat met instemming van het Algemeen Bestuur worden aangewend ter dekking van financiële gevolgen als gevolg van risicogebeurtenissen die onderdeel uitmaken van de risicomatrix. Het benodigde vermogen, op basis van de geïnventariseerde risico's, is berekend als een product van kans = risico x effect en bedraagt € 3,3 mln. De daadwerkelijke hoogte van de risicoreserve bedroeg aanvang boekjaar 2022 € 1,2 mln.

Indien het Algemeen Bestuur 18 mei 2022 bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 besluit om de risicoreserve volledig te benutten dan betekent dit dat WBL vanaf dat moment geen enkele reserve meer heeft om mogelijke financiële risico's zelf op te vangen. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021 van WL zal ook de egalisatiereserve voor de zuiveringsheffing bij WL volledig worden aangewend.

WBL beschikt dan niet meer over een risicoreserve. Dit terwijl de landelijke inflatie en onzekerheden over leveranties en of vertragingen in de leveranties van producten, grond- en hulpstoffen steeds verder toe neemt. De effecten op de bedrijfsvoering zijn vooraf niet in te schatten. Inzet op voorkomen en/of beperken van risico's in bedrijfsvoering heeft verscherpte aandacht. De omvang van de financiële consequenties voor 2023 naar specifieke begrotingsposten is niet in te schatten. Hiermee worstelen alle zuiveringsbedrijven. Zondermeer zal sprake zijn van een forse toename van de netto kosten. Binnen de huidige ontwikkelingen past geen reserve. Dit betreft wel een speerpunt voor de toekomst.

De directeur,

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur d.d. 18-05-2022

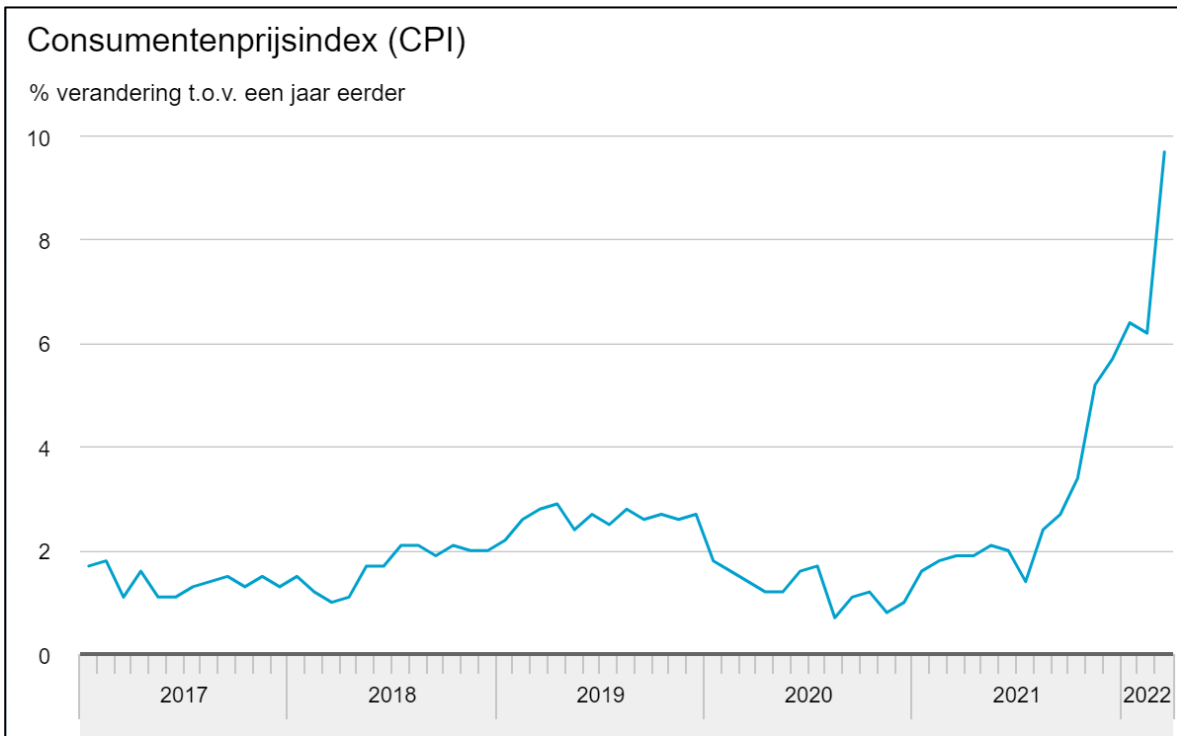
De directeur,

De voorzitter,

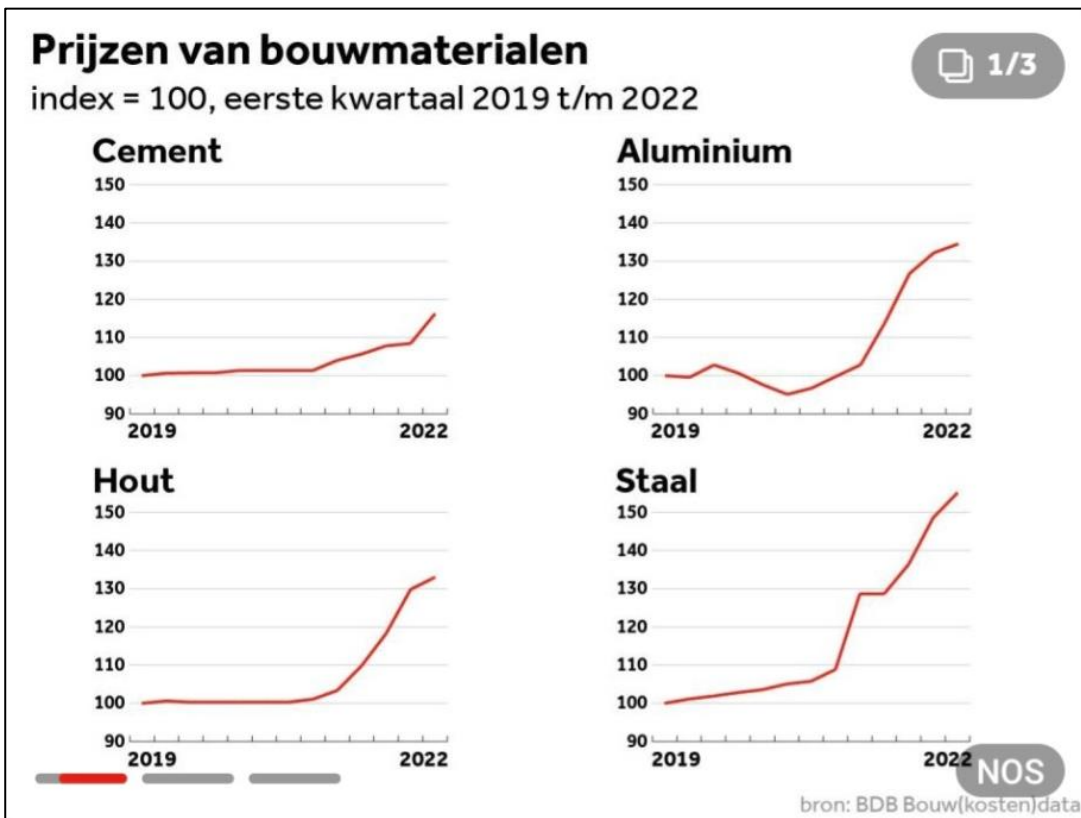
ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

BIJLAGE 1: Inflatie

Bron: CBS

BIJLAGE 2: Toelichting mutaties in de kapitaallasten

Rentekosten

In 2019 zijn zes langlopende geldleningen aangetrokken met een uitgestelde stortingsdatum (2020-2025). Op basis van het bijgestelde MIP en MJR is de financieringsbehoefte voor de totale planningshorizon geactualiseerd. De rentekosten in 2023 dalen ten opzichte van de vorige MJR als gevolg van:

- Een in Q4 2021 doorgevoerde renteherziening halverwege de looptijd op een langlopende lening van 20 jaar. De rente gedurende de eerste 10 jaren bedroeg 3,08%. De in november 2021 afgesloten rente tot en met einde looptijd in 2031 bedraagt 0,155%. Dit leidt gedurende de resterende looptijd tot lagere rentelasten dan eerder voorzien de vorige MJR;
- In 2021 is een langlopende lening aangetrokken van € 37 mln. In de vorige MJR was rekening gehouden met € 32 mln. Het afgesloten lening bedrag was hoger dan voorzien geënt op de actuele liquiditeitsprognose uitgaande van een investeringsprognose van € 41 mln. én rekening houdend met de kasgeldlimiet. Het afgesloten rentepercentage was nagenoeg gelijk aan het begrote percentage (0,488% vs. 0,500 %). Deze transactie leidt tot hogere rentelasten dan eerder voorzien in de MJR;
- In 2021 zijn als gevolg van externe effecten een drietal bestuursrelevante projecten vertraagd met als gevolg dat het gerealiseerde investeringsniveau in 2021 lager is dan begroot (-/- € 7,0 mln.). Mede hierdoor is de kapitaalbehoefte in 2022 lager dan vorig jaar voorzien met een positief effect op de rentelasten.

Ook in 2024 tot en met 2026 dalen de rentekosten ten opzichte van de vorige MJR als gevolg van de hierboven beschreven effecten. Vanaf 2027 stijgen de rentekosten ten opzichte van de vorige MJR hetgeen direct gerelateerd is aan de hoger dan in de vorige MJR geraamde investeringsbudgetten.

Afschrijvingskosten

In vergelijking met de vorige MJR nemen de afschrijvingskosten toe. Voor 2023 betekent dit een stijging van afgerond € 1 mln. Een deel van de toename in 2023 (€ 0,5 mln.) kan toegewezen worden aan nieuwe ontwikkelingen en wijzigingen en een deel aan de autonome afschrijvingen (€ 0,5 mln.).

Nieuwe ontwikkelingen en wijzigingen:

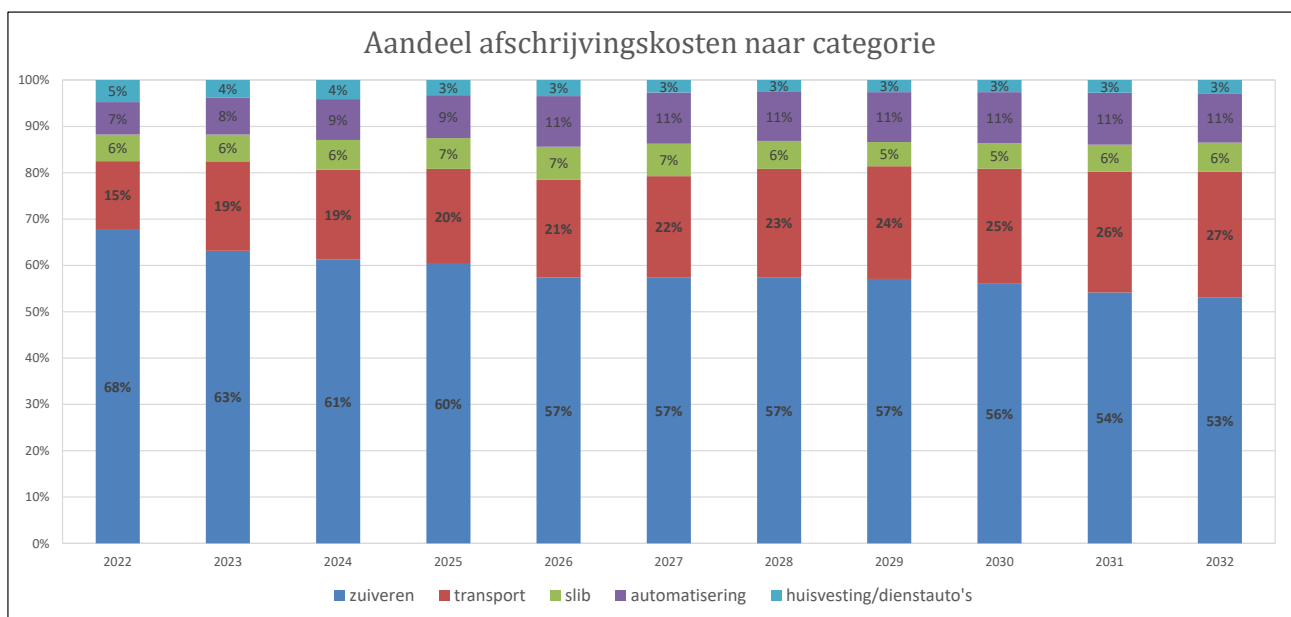
- Een verschuiving in de afschrijvingskosten TDH Venlo. De leverancier heeft aangegeven het lopende contract inzake de exploitatie van de TDH te Venlo niet meer te willen verlengen onder de huidige condities. Met dit contract heeft WBL in de periode 2012-2021 een voordeel behaald van ongeveer € 7 mln. Het contract expireert 31-12-2022. De leverancier heeft dit in een eerder stadium doorgegeven waarop WBL een onderzoek is gestart naar mogelijke alternatieven. De leverancier is wel bereid, onder andere financiële voorwaarden, de onderhoudswerkzaamheden van de TDH tijdelijk voort te zetten tot en met 31-12-2024. Uit het onderzoek is gebleken dat de beste optie was te stoppen met de TDH en op locatie een nieuwe ontwateringsinstallatie bouwen. Hiervoor is een ontwikkel- en bouwperiode voorzien van 3 jaar. Dit past binnen de voorwaarde van de leverancier om de TDH tot eind 2024 te blijven exploiteren. Voor de afschrijvingskosten betekent dit dat de resterende boekwaarde niet tot en met 2027 wordt afgeschreven maar versneld tot en met 2024. Concreet betekent dit in die jaren een verhoging van de afschrijvingskosten (+ € 376.000) en vervolgens een verlaging in de jaren 2025 tot en met 2027 (-/- € 376.000) in vergelijking met de vorige MJR. Per saldo een verschuiving en geen kostenverhoging over de totale planningsperiode;
- De rioolwaterzuivering in Venlo zal vanaf het 3^e kwartaal 2022 meer vervuilingseenheden gaan verwerken als gevolg van een nieuw bedrijf in deze regio. De additionele bedrijfsvoeringkosten en investeringen zullen volledig worden gedekt via de heffingen (inkomsten Waterschap Limburg). Onderdeel van gecalculerde kosten voor deze toename van de vervuilingseenheden zijn afschrijvingskosten (€ 150.000);

Autonome afschrijvingskosten:

De bij de jaarafsluiting 2021 geactualiseerde staat van activa in combinatie met het gewijzigde MIP ten opzichte van vorig jaar werkt door in de autonome afschrijvingskosten. Per saldo stijgen in 2023 de afschrijvingskosten met € 453.000 ten opzichte van de vorige MJR en is een gevolg van:

- AB besluit 21-07-2021 Kredietuitbreiding KRW Panheel
Naast een kredietuitbreiding (€ 1,7 mln.) is ook de samenstelling van de bestedingen in het gehele project anders dan oorspronkelijk voorzien. Het aandeel civiel-bouwkundig (afschrijftermijn 30 jaar) is lager en het aandeel elektromechanisch (afschrijftermijn 15 jaar) is hoger. Hierdoor stijgen de afschrijvingskosten gedurende de eerste 15 jaren (€ 321.000);
- De overige stijging (€ 132.000) is een resultante van een stijging van de afschrijvingskosten KRW Stein (€ 380.000) waarbij idem als KRW Panheel samenstelling van de bestedingen anders is dan oorspronkelijk voorzien en het saldo van de overige projecten (-/- € 248.000).

Op de korte en middellange termijn is zichtbaar dat het aandeel zuiveren iets afneemt en transport en automatisering toenemen.

BIJLAGE 3: Toelichting mutaties in de reguliere bedrijfsvoeringskosten

Het effect op de reguliere bedrijfsvoeringskosten wordt veroorzaakt door genomen

1. bestuursbesluiten,
2. externe, niet beïnvloedbare, factoren
3. overige factoren.

Ad 1) De navolgende **bestuursbesluiten** zijn verwerkt in de ontwerp MJR 2023-2032:

Bedragen x € 1.000, incl inflatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
AB Besluit 21-07-2021 P66010 Kredietuitbreiding KRW Panheel	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48	-48
AB Besluit 15-12-2021 P11402U Vervangen PA centrale computer apparatuur	0	156	159	162	166	169	172	176	179	183
AB Besluit 13-04-2022 P11351U Zonne energie fase 2	-85	-115	-116	-117	-117	-118	-119	-120	-121	-122
AB Besluit 13-04-2022 P11416 Chemicaliën tanks	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AB Besluit 13-04-2022 Kosten BIO / AVG	863	595	609	661	638	653	708	684	700	760
Effect op bedrijfsvoeringskosten	755	588	604	659	638	655	714	692	710	772

- AB besluit 21-07-2021 Kredietuitbreiding KRW Panheel
Dit besluit bevat naast de kredietuitbreiding en het daaraan gerelateerde effect op de kapitaallasten ook een structurele verlaging van de formatie (0,6 Fte). Deze formatie was gerelateerd aan de zandfilters die eerder waren voorzien maar vooralsnog nog niet worden gerealiseerd. Hierdoor dalen de bedrijfsvoeringskosten vanaf 2023 met € 48.000;
- AB besluit 15-12-2021 Vervangen computer procesautomatisering
Onderdeel van dit besluit zijn naast de investeringskosten ook structurele huurkosten (huur datacenter) opgenomen;
- AB besluit 13-04-2022 Zonne-energie fase 2
Onderdeel van dit besluit zijn naast de investeringskosten ook structurele onderhoudskosten, besparingen op energiekosten en baten SDE-subsidie opgenomen. Per saldo leidt dit tot een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten;
- AB besluit 13-04-2022 Chemicaliëntanks
Onderdeel van dit besluit zijn naast de investeringskosten ook een eenmalig bedrag (€ 25.000) in 2023 voor vervanging van bestaande installatieonderdelen;
- AB besluit 13-04-2022 Informatiebeveiliging en privacy (BIO/AVG)
Om de invulling van de informatiebeveiligingsfunctie van WBL op te pakken en te beheren conform de eisen van BIO en AVG, betekent dit dat er 2 Fte's beschikbaar moet zijn, verdeeld over de rollen CISO (1 Fte), Privacy Officer (PO) en IT-SO (samen 1 Fte). De formatie-uitbreiding is een randvoorwaarde om de informatiebeveiliging in onze organisatie te waarborgen en te voldoen aan het kwaliteitsniveau overeenkomstig de uitgangspunten van de Unie van Waterschappen.

Ad 2) Naast bovengenoemde genomen bestuursbesluiten hebben zich de volgende **externe, niet beïnvloedbare, effecten** voorgedaan met financiële gevolgen voor de bedrijfsvoeringskosten die zijn meegenomen in voorliggende ontwerp MJR 2023-2032.

Bedragen x € 1.000, incl inflatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Effect prijsontwikkeling energie	3.749	3.822	3.896	3.972	4.049	4.128	4.209	4.291	4.375	4.460
Aanpassing MJR - kosten slijbverwerking	851	855	817	820	824	827	830	834	837	841
Aanpassing MJR - kosten sluiten TDH Venlo	769	687	59	59	59	59	59	59	59	59
Aanpassing MJR - Personeelskosten (bijvoorbeeld sociale lasten)	542	566	590	615	641	668	697	726	757	789
Effect contractuele indexeringen	446	539	631	774	877	1.356	1.982	2.258	2.546	4.421
Aanpassing MJR - kosten voldoen aan Wet en Regelgeving	332	256	261	267	272	278	283	288	294	299
Aanpassing MJR - stijging VE's Venlo	288	291	295	298	301	305	308	312	315	319
Aanpassing MJR - Projecten (instandhouding) met exploitatiegevolgen	98	80	81	83	85	86	79	80	82	84
Aanpassing MJR - Actualisatie post onvoorzien directeur (0,4%)	30	25	13	6	-1	-8	-14	-21	-28	-28
Effect op bedrijfsvoeringskosten	7.105	7.120	6.642	6.894	7.107	7.699	8.433	8.828	9.237	11.244

Effect prijsontwikkeling energie

De meest impactvolle maar ook onzekere mutatie betreft de energiekosten. WBL is een relatieve grootverbruiker qua energie. Eind vorig jaar werd niet alleen WBL, maar ook andere collega Waterschappen binnen het energie inkoop collectief geconfronteerd met stijgende energietarieven. Als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen in de Oekraïne zijn de energietarieven de afgelopen maanden nog verder gestegen. De onzekerheid op de huidige energiemarkt is erg groot. WBL gaat uit van een stijging van € 3,7 mln., gebaseerd op de tarieven per 22-03-2022. Gezien de hoge volatiliteit is elke tarief aanname een dag later weer achterhaald. De verwachting is dat in de loop van 2022 weer enige vorm van rust en stabilisatie zal optreden in de energiemarkt waardoor de tarieven meer in lijn komen te liggen met het niveau waarmee is rekening gehouden in de MJR. WBL loopt hier wel een risico dat dit niet gebeurt en energietarieven mogelijk nog verder gaan stijgen. WBL moet de gastarieven voor 2023 nog vastzetten.

Aanpassing MJR – kosten slibverwerking

De autonome kosten van zowel transport als externe afzet van slib zijn gestegen (2023: € 851.000) en is een resultante van meerdere factoren:

- o De transport tarieven zijn met 12% gestegen (effect € 153.000);
- o Het volume nat slib is toegenomen als gevolg van het uit bedrijf nemen van slibgistingen in Stein en Panheel;
- o Resultante van contractonderhandelingen voor de verwerking van ontwaterd slib is een tariefstijging van € 7,35 per ton ontwaterd slib. De contractueel opgenomen jaarlijkse indexering is verlaagd van 4,85% naar 3,65% (totaal effect € 658.000). In de vorige MJR werden ook deze slibkosten geïndexeerd met het standaard inflatiepercentage conform de rekenuitgangspunten (2,0%);
- o In de ledenvergadering 11-12-2020 van de vereniging van zuiveringsbeheerders is besloten om uitvoering te geven aan het robuust plan slibeindverwerking en de kosten te delen naar rato van de hoeveelheid ontwaterd slib in 2020 (effect € 40.000);

Aanpassing MJR – kosten sluiten TDH Venlo

De leverancier heeft aangegeven het voor WBL lucratieve lopende contract inzake de exploitatie van de TDH te Venlo niet meer te willen verlengen onder de huidige condities. Het contract expireert 31-12-2022. De leverancier heeft dit in een eerder stadium doorgegeven waarop WBL een onderzoek is gestart naar mogelijke alternatieven. De leverancier is wel bereid, onder andere financiële voorwaarden, de onderhoudswerkzaamheden van de TDH tijdelijk voort te zetten tot en met 31-12-2024. Uit het onderzoek is gebleken dat de beste optie was te stoppen met de TDH en op locatie een nieuwe ontwateringsinstallatie bouwen. Hiervoor is een ontwikkel- en bouwperiode voorzien van 3 jaar. Dit past binnen de voorwaarde van de leverancier om de TDH tot eind 2024 te blijven exploiteren. Voor de bedrijfsvoeringskosten betekent dit een kostenstijging voor de jaren 2022 tot en met 2024 in vergelijking met de vorige MJR (€ 2023: € 769.000). Deze kostenverhoging is het gevolg van de toegenomen kosten voor de bediening (3 Fte daar waar dat tot en met 2021 voor WBL was gemaximeerd tot 1 Fte), hogere onderhoudskosten en hogere slibkosten;

Aanpassing MJR – personeelskosten

In vergelijking met de vorige MJR stijgen de personeelskosten in 2023 met afgerond € 0,5 mln. In dit bedrag zijn verschillende mutaties verwerkt. Een groot deel van de stijging (€ 276.000) wordt veroorzaakt door een aanpassing in de CAO. Zo is het IKB-percentage in 2021 in fasen verhoogd met 2 x 0,5% naar 21% en stijgen ook de werkgeverslasten met meer dan 0,5%.

De kosten voor voormalig personeel stijgen met € 153.000 (2023). WBL is eigen risicodragers voor wachtgeldregelingen voormalige bestuurders, WW-uitkeringen voormalige medewerkers en deels arbeidsongeschiktheidsregelingen. De realisatiecijfers van de laatste 2 jaren laten een overschrijding zien van afgerond € 0,1 mln. In deze bijstelling wordt wel rekening gehouden met aantal toekomstige ontwikkelingen.

Het voldoen aan vigerende wet- en regelgeving, bestuurlijke ambities en omgaan met een voortdurend veranderende externe omgeving vraagt veel van de medewerkers. WBL moet blijven investeren in het kennis- en competentieniveau van haar medewerkers.

In deze MJR is daarom ook een stijging van € 114.000 opgenomen voor opleidingskosten. Als uitgangspunt is 2% van de loonsom genomen. Totaal opleidingskosten in 2023 wordt dan € 287.000 en dit is ongeveer € 1.250 per medewerker. Dit is nog steeds lager dan bijvoorbeeld de norm opgenomen in handleiding overheidstarieven 2021 (€ 1.500 per medewerker).

Effect contractuele indexeringen

Het effect van indexeringen (€ 446.000 in 2023) bestaat uit meerdere componenten:

- Conform de door het DB vastgestelde rekenuitgangspunten wordt generiek rekening gehouden met een jaarlijkse indexering van 2,0%. Er zijn leverancierscontracten waarbij de jaarlijkse indexering of bepaling daarvan contractueel vastligt en de indexering hoger is dan 2,0%. De effecten van deze bovengemiddelde indexaties zijn financieel gemaakt; Belangrijkste posten hierin zijn de inkoop van poly-elektrolyt en de externe afzet van slib (effect € 316.000);
- De verontreinigingsheffing opgelegd door Rijkswaterstaat voor rioolwaterzuivering Venlo is gegeven de ervaringscijfers van afgelopen jaren onvoldoende meegenomen in de MJR en gecorrigeerd in de ontwerp MJR 2023 (effect € 93.000);
- Het tarief van drinkwater is per 2021 verhoogd met 12% (effect € 5.000);
- De verzekeringskosten zijn met € 32.000 gestegen.

Aanpassing MJR – voldoen aan wet- en regelgeving

Het Dagelijks Bestuur van een Waterschap is verantwoordelijk voor de doeltreffende, doelmatige en rechtmatige uitvoering van het door het Algemeen Bestuur vastgestelde beleid³. Een deel van dit beleid is vastgelegd in de begroting. In 2026 over het verslagjaar 2025 moet het Dagelijks Bestuur in een onderdeel van de jaarrekening, de rechtmatigheidsverantwoording, aangeven of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regels tot stand zijn gekomen. Hiermee legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over de zogenoemde financiële rechtmatigheid. Het gaat hierbij onder andere over naleving van de voorwaarden voor subsidies, van Europese aanbestedingsregels en de regels met betrekking tot lasten waarvoor geen voorafgaande dekking opgenomen was in de begroting.

De Waterschappen hebben afgesproken om inzake dit onderwerp zo veel mogelijk samen op te trekken. WBL zoekt dan ook actief de samenwerking op met WL. Voor dit onderwerp wordt in 2023 rekening gehouden met € 332.000 aan extra kosten. Vanaf 2024 wordt dit € 256.000 die vervolgens jaarlijks wordt geïndexeerd. Als gevolg van dit besluit moet de controle op rechtmatig handelen zelf worden uitgevoerd en niet meer uitbesteed kunnen worden. Nu wordt deze controle door de accountant uitgevoerd. Op basis van de bevindingen van de accountant is geconstateerd dat de interne controle en -beheersing rondom dit onderwerp versterkt moet worden. Om dit te borgen binnen de organisatie is extra structurele bezetting nodig. Dit betreft een omvangrijke en structurele wijziging van het interne control proces. In dit voorstel wordt rekening gehouden met een uitbreiding van 2 Fte zijnde € 230.000 extra kosten. Tevens wordt rekening gehouden met een éénmalige kostenpost van € 0,1 mln. aan advieskosten in 2023 en vanaf 2024 jaarlijks structureel € 20.000 advieskosten. WBL zal samen met WL kijken naar externe ondersteuning voor de implementatie van de rechtmatigheidsverklaring.

Aanpassing MJR – stijging VE's Venlo

De RWZI Venlo zal met ingang van het 3^e kwartaal 2022 meer vervuilingseenheden te verwerken krijgen als gevolg van de vestiging van een nieuw bedrijf. Dit betekent een toename van de vuilvracht op de RWZI Venlo. De verwachting is dat de totale kosten voor WBL zullen toenemen met € 438.000. Dit bedrag bestaat uit reguliere bedrijfsvoeringskosten (€ 288.000) en afschrijvingskosten (€ 150.000). De afschrijvingskosten zijn het gevolg van additionele investeringen die noodzakelijk worden geacht om de toegenomen vuilvracht op de RWZI verantwoord te verwerken.

Deze netto kostentoeename leidt niet tot een tariefverhoging. Deze extra kosten worden volledig gedekt door hogere heffingsinkomsten bij Waterschap Limburg. Het verwachte heffingsbedrag is € 475.000.

Aanpassing MJR - Projecten (instandhouding) met exploitatiegevolgen

Er zijn twee instandhoudingsprojecten die naast afschrijvingskosten ook exploitatiegevolgen hebben. Zo wordt samen met de Universiteit Twente onderzocht hoe de samenwerking met geselecteerde aannemers efficiënter en voordeliger uitgevoerd kan worden.

---

³ Mededeling AB 13-04-2022: Extra formatie en budget rechtmatigheidsverklaring

Voor dit onderzoek en de communicatie hieromtrent moeten wel middelen (€ 90.000 in 2023) worden gereserveerd. Daarnaast zijn aan het project toegangsweg Simpelveld huur- en onderhoudskosten verbonden (€ 8.000).

Aanpassing MJR - Actualisatie post onvoorzien directeur

De post onvoorzien directeur is gerelateerd aan de begrote lasten (0,4%) en varieert mee met de totale lastenontwikkeling.

Ad 3) Naast mutaties als gevolg van bestuursbesluiten en externe, niet beïnvloedbare, effecten is sprake van **overige** effecten.

Bedragen x € 1.000, incl inflatie	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Aanpassing MJR - overige correcties	860	944	964	942	962	983	1.004	1.026	1.049	1.071
Effect op bedrijfsvoeringskosten	860	944	964	942	962	983	1.004	1.026	1.049	1.071

Aanpassing MJR – overige correcties

Deze correctie van de MJR bevat verschillende componenten en moet meer gezien worden als een bijstelling van de begroting. Hiermee wordt bedoeld dat de begroting in lijn wordt gebracht met de realisatie. Deze correctie is dan ook niet gebaseerd op toekomstige aannames, maar is meer op basis van feitelijke kosten. Deze post bestaat uit:

- Begroting afdeling Product en Markt wordt bijgesteld naar een kostendekkende begroting waarbij het representatieve boekjaar 2021 als uitgangspunt is genomen. Effect € 276.000 lagere opbrengsten;
- De kosten van de afdeling Service en Informatievoorziening stijgen als gevolg van IT clouddiensten Z-info (+ € 112.000). Daarnaast is het budget van meerdere posten (kosten telefonie, bedrijfskleding, kosten wagenpark, arbomiddelen en catering) niet evenredig aangepast aan de groei van het aantal medewerkers. De totale kostenstijging (+ € 445.000) wordt gecompenseerd door budgetverlagingen (- €103.000) op andere posten, waardoor per saldo het budget stijgt met € 340.000;
- De krapte op de arbeidsmarkt maakt het steeds moeilijker om geschikt personeel te vinden. WBL moet vaker gebruik maken van 'recruiters' en gespecialiseerde bureaus voor het invullen van vacatures. Dit brengt extra kosten met zich mee (+ € 46.000);
- De geactiveerde lasten bij de afdeling projectmanagement worden meer in lijn gebracht met de realisatiecijfers van de afgelopen jaren (+ € 116.000);
- De kosten voor de accountant (+ € 25.000) nemen ook toe;
- Resteert nog een beperkte stijging van € 57.000 als gevolg van diverse mutaties.